

LUND UNIVERSITY

Dendrokronologisk analys av Gökhemms kyrka, Västergötland

Linderson, Hans

2012

Document Version:
Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Linderson, H. (2012). *Dendrokronologisk analys av Gökhemms kyrka, Västergötland*. (Dendrorapporter i Lund; Vol. 2012:10). Lund University.

Total number of authors:

1

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

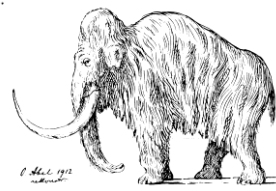
Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

12 Mars 2012

Nationella Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, rapport nr 2012:10
Hans Linderson
DENDROKRONOLOGISK ANALYS AV GÖKHEMS KYRKA,
VÄSTERGÖTLAND

Uppdragsgivare: Kina Linscott, Institutionen för kulturvård, Göteborgs universitet, BOX 1023, 83129 Östersund. Märk med id: 3016 BLINKI

Område: Västergötland **Prov nr:** 16651-16600 **Antal sågprover:** 10

Dendrokronologiskt objekt: Rekonstruktion av tidigare dendroundersökning proverna är funna i långhuset med en viss beskrivning på proverna. Tall-virket är från långhuset och ek-virket är från koret.

Resultat:

CATRAS Dendro nr:	Prov Nr : Bråthens not	Trädslag	Antal år ; 2 radier om inget annat anges	Splint (Sp) Bark (B) Vank. (W)	Datering av yttersta årsring i provet	Beräknat Fällningsår E(Efter) V(vinterhalv-året)	Trädets Egenålder uppskattn
16651	1:123	Tall	138	Sp 73,nära W	1138	1142 ± 4	150-170
16652	2:124 d	Tall	134	Sp 58 ej W	Ej datering	-	150-170
16653	3:125 d	Tall	108	Sp 30 ej W	1112	1137 ± 25	150-190
Se nedan							
16655	5:130	Tall	79;1	Sp 39 ej W	1126	1147 ± 20	180-230
16656	6:131	Tall	66	Sp 60, W	((1139))*	((V 1139/40))	80-100
16657	7:126 d	Tall	88	Sp 18? ej W	Ej datering	-	120-160
16654	4:128 r	Ek	141+18*	Sp 18, (W)*	1097+18=1115*	1115 ± 2	270-350
16658	8:C klack	Ek	117;1	Ej sp	1066	E 1076	250-350
16659	9: A	Ek	81;1	Nära sp	1098	1118 ± 10	200-300
16660	10:oläsl	Ek	80;1	Ej sp	1093	E 1103	210-300

Information:

*omätbara, endast räknade

Prov 4 splinten (18ÅR) är omätbar och endast räknad. (W) Vankant finns i provet, det räknade antalet ÅR i splinten är inte helt säkert. Den säkra yttersta uppmätta årsringen dateras till 1097 ytterligare 18 ÅR har räknats. Min bedömning är att felet är högst ±2.

Prov 6 är inte en helt säker datering och tas med här för dess höga precisions skull.

d= dragband: 124 nr 6 fr Ö, 125 nr 12 fr Ö, 126 nr 13 fr Ö

r= remstycke

Långhuset(Prov 1, 2, 3, 5, 6 och 7 de med fetstil utgör kundens ursprungliga beställning)

Samtliga daterade prov tillåter en gemensam avverkningstid eftersom osäkerhetsmarginalerna för fällningsåret täcker varandra, nedanstående diskussion bygger på detta. Prov 1 uppvisar den smalaste säkra dateringsbredden, 1138-1146. Vidare följer den yttersta årsringen virkets kurvatur, vilket tyder på en avverkning nära år 1138. Prov 6, vars egenålder är avvikande och har dessutom en fejningsskada, sannolikt ett hjortdjur som skavde hornen mot stammen när trädet var ungt, är osäkert daterat. Troligen är den avverkad vinterhalvåret 1139/40. Konklusivt kan sägas att virket **är avverkat 1138-1146 mest sannolikt vinterhalvåret 1139/40.**

Allt furuvirke utom stocken med beteckningen prov 5 är "helstockar" med mårgen nära centrum i virket. Prov 1-5 representerar ett moget virke från ett slutet bestånd i västra Götaland, det senare är inte klarlagt när det gäller prov 2 eftersom det inte är daterat men känslan är att denna tillhör populationen.

Koret (Prov 4, 8, 9, "10" den sista saknade en beskrivning och finns inte med på kundens lista,)

Proverna har bedömts komma från koret av Kina Linscott, prov 4 är noterat av Alf Bråthen som remstycke. Det förra kan styrkas dendrokronologiskt på så sätt att de dateras inbördes väl och utgör en enhet med **möjligt gemensamt fällningsår, någon gång under åren 1113-1117.**

Virket är hugget ur tätvuxen ek sannolikt från en gemensam ståndort. Prov 9 och 10 kan vara från samma träd. Den dendrokronologiska analysen visar att ståndorten bör ligga i Västergötland eller möjligen i Halland eller Jönköpings län.

Skogen är med dagens mått mätt en sällsam skog, eller snarare en urskog, rakvuxna kvistfria stammar med en diameter på uppskattningsvis 70 centimeter och en ålder omkring 300 år när de avverkades. Ett sådant virke borde vara lättklivet trots de grova dimensionerna. Splinten (savveden, den ljusa mer lättnedbrutna yttersta delen innehållande normalt 10-24 årsringar) är här inte bortbilad i prov 4 och möjligen inte hos det övriga ekvirket där splinten visserligen saknas men den förefaller vara kraftigt insektsangripen (prov 4) och därefter borteroderad. Det undersökta virket är radiärt uttaget från stocken i en återstående längd av 12-16 centimeter (jämför den totala diameter som beräknas till 70 centimeter). Det är således endast den yttre delen av kärnvirket som har använts. Trädens groddår bör ligga kring sekelskiftet 700/800-talet, den äldsta uppmätta årsringen dateras till år 956.

Hans Linderson

Faktura framställs senare av Lunds Universitet.
Mätresultaten kommer att bevaras på laboratoriet och utnyttjas i universitetets forskning.
Proverna kommer att ingå i RAÄ´s arkiv och förvaltas av laboratoriet.
Rapporter och andra skrifter angående de dendrokronologiska resultaten tas tacksamt emot.
Med hälsning och önskan om fortsatt samarbete.

Hans Linderson, Laboratorieföreståndare
Lunds Universitet
Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, Sölvegatan 12, 223 62 Lund
E-post: Hans.Linderson@geol.lu.se
Tel: 046-2227891 (mobil)